

www.2010againstopoverty.eu
2010againstopoverty@ec.europa.eu

Oletko kiinnostunut työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasioista vastaavan pääosaston **julkaisuista**?

Voit ladata ne tai rekisteröityä tilaajaksi maksutta osoitteessa
<http://ec.europa.eu/social/publications>

Voit myös tilata Euroopan komission ilmaisen uutiskirjeen *Social Europe e-newsletter* osoitteessa
<http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>

<http://ec.europa.eu/social/>

EUROBAROMETRI-KYSELY

KÖYHYDESTÄ JA SOSIAALISESTA SYRJÄYTYMISESTÄ

2009

Europaan komissio

2010
Euroopan köyhyyden
ja sosiaalisen
syrjäytymisen
torjunnan
teemavuosi

www.2010againstopoverty.eu

***Europe Direct -palvelu auttaa sinua löytämään
vastaukset Euroopan unioniin liittyviin kysymyksiisi***

Yhteinen maksuton palvelunumero (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Jotkin matkapuhelinoperaattorit eivät salli pääsyä 00800-alkuisiin numeroihin, tai niistä voidaan laskuttaa.

OIKEUDELLINEN HUOMAUTUS

Euroopan komissio tai kukaan komission nimissä toimiva henkilö ei ole vastuussa tämän julkaisun sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä.

Valokuvat Michel Loriaux © Euroopan unioni

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu>).

Luettelointitiedot ovat teoksen lopussa.

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2009

ISBN 978-92-79-13671-9

doi: 10.2767/53271

© Euroopan unioni, 2009

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Kuvien jäljentäminen ei ole sallittua.

Printed in Belgium

PAINETTU KLOORIVALKAISEMATTOMALLE PAPERILLE

Euroopan komissio

EUROBAROMETRI-KYSELY KÖYHYDESTÄ JA SOSIAALISESTA SYRJÄYTYMISESTÄ | 2009

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto

2009 — 8 s. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-79-13671-9

doi: 10.2767/53271

Tämä julkaisu on saatavilla painettuna EU:n kaikilla virallisilla kielillä.

EU-julkaisujen tilaukset

EU-julkaisuja voi ostaa

- EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>)
- kirjakaupasta julkaisun nimen, julkaisijan ja/tai ISBN-numeron perusteella
- suoraan myyntiedustajiltamme, joiden yhteystiedot ovat saatavissa internetistä (<http://bookshop.europa.eu>) tai faksitse numerosta +352 2929-42758.

Ilmaisjulkaisuja voi tilata

- EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>)
- Euroopan komission edustustoista tai lähetystöistä, joiden yhteystiedot ovat saatavissa internetistä (<http://ec.europa.eu>) tai faksitse numerosta +352 2929-42758.

JOHDANTO

Euroopan unionin toimintaa ohjaaviin periaatteisiin kuuluu yhteisvastuu, jonka mukaan kaikkien kansalaisten pitäisi päästä osallisiksi vauraiden aikojen hyödyistä, mutta myös kantaa yhdessä vaikeiden aikojen taakka. Kuitenkin yli 80 miljoonaa eurooppalaista elää köyhyysrajan alapuolella, ja monilla on suuria vaikeuksia työn, koulutuksen, asunnon sekä sosiaalisten ja taloudellisten palvelujen saamisessa.

Kymmenen vuotta sen jälkeen, kun valtioiden ja hallitusten päämiehet sitoutuivat torjumaan köyhyyttä Euroopan unionissa, vuosi 2010 on nimetty **Euroopan köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan teemavuodeksi**. Teemavuodella on neljä laajaa tavoitetta ja ohjaavaa periaatetta:

- Tunnustetaan köyhyydessä ja sosiaalisesti syrjäytyneinä elävien oikeus ihmisarvoiseen elämään ja täysipainoiseen osallistumiseen yhteiskunnan toimintaan.
- Korostetaan jokaisen vastuuta osallistua köyhyyden torjumiseen niin yhteisöissä kuin yksilöinäkin.
- Edistetään sosiaalista yhteenkuuluvuutta korostamalla köyhyyden poistamisesta ja sosiaalisesta osallisuudesta koko yhteiskunnalle koituvia etuja.
- Edistetään poliittista sitoutumista ja käytännön toimia köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen poistamiseksi kaikilla hallinnon tasoilla, sekä rohkaistaan yhteiskuntia sitoutumaan näihin tavoitteisiin.

Tässä esitteessä tehdään yleiskatsaus köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä koskeneen, lokakuussa 2009 julkaistun Eurobarometri-kyselyn tärkeimpiin tuloksiin.

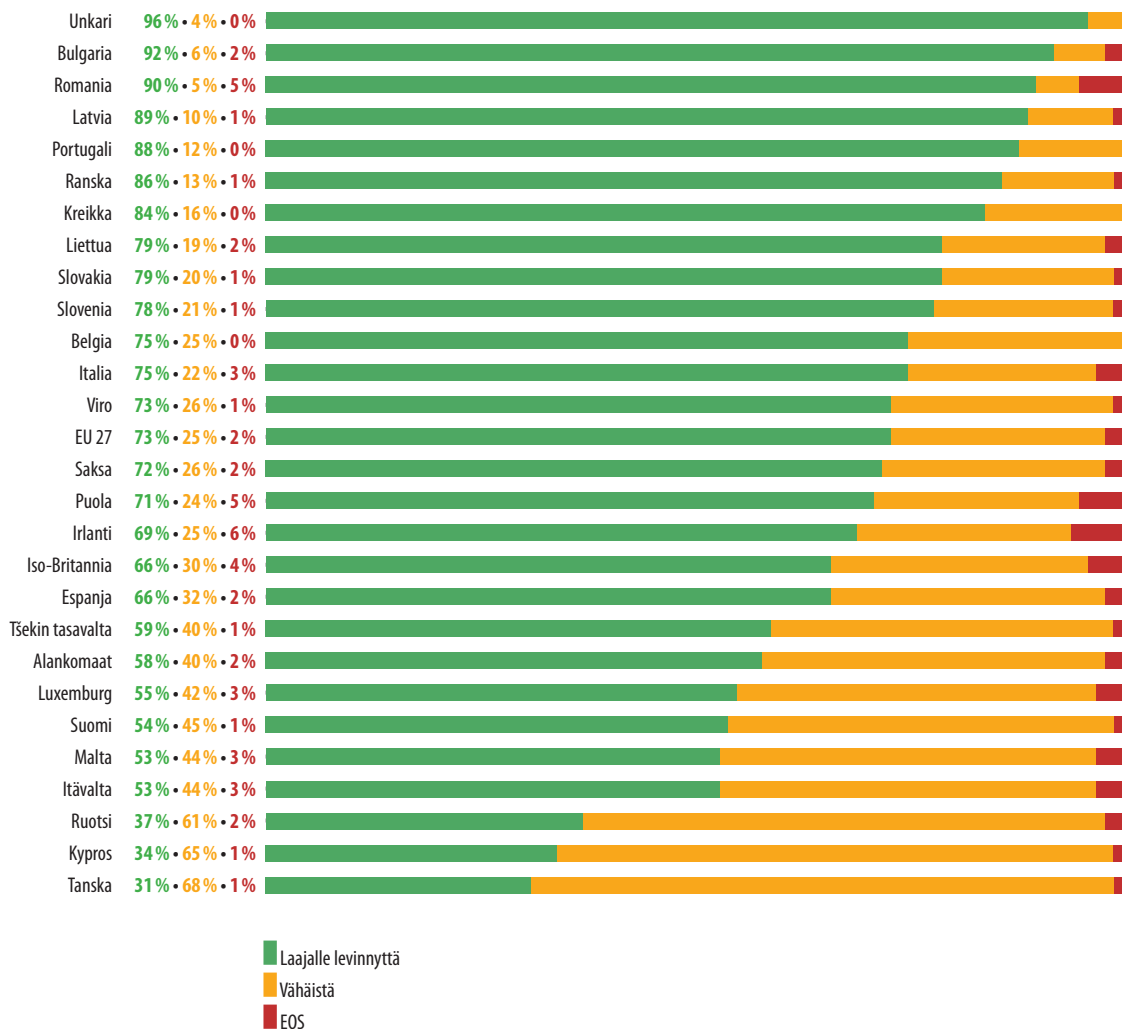
Kyselyn teetti Euroopan komission työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasioiden pääosasto, ja sen toteutti TNS Opinion & Social network 28. elokuuta ja 17. syyskuuta 2009 välisenä aikana. *Tekniset tiedot siitä, miten haastattelut tehtiin TNS Opinion & Social network -instituuteissa, lisätään myöhemmin tulostaulukoiden kanssa täydellisen tutkimusraportin liitteeksi.*

1. KÖYHYDEN KOETTU LAAJUUS EU:SSA

Lähes 80 miljoonaa ihmistä EU:ssa, 16 % kaikista unionin asukkaista, elää köyhyysrajan alapuolella. Kyselyn mukaan eurooppalaiset ymmärtävät köyhyden eri tavoin. Noin neljänneksen (24 %) mielestä ihminen on köyhä, jos hänen varansa ovat niin vähäiset, ettei hän voi osallistua täysipainoisesti yhteiskunnan toimintaan. 22 % kyselyyn vastanneista ymmärtää köyhyden niin, ettei ihmisellä ole varaa elämisen perustarpeisiin, kun taas 21 % pitää köyhyyttä riippuvuutena hyväntekeväisyydestä tai sosiaalietuuksista. Melko suuren vähemmistön (18 %) mielestä ihminen on köyhä silloin, kun hänen kuukausitulonsa jäävät köyhyysrajan alapuolelle.

Lähes kolme neljästä (73 %) arvioi, että köyhyys on heidän kotimaassaan laajalle levinnyt ongelma. Näkemys siitä, missä määrin köyhyyttä pidetään laajalle levinneenä, vaihtelee kuitenkin maittain.

Onko köyhyys (MAASSAMME) mielestänne ...?

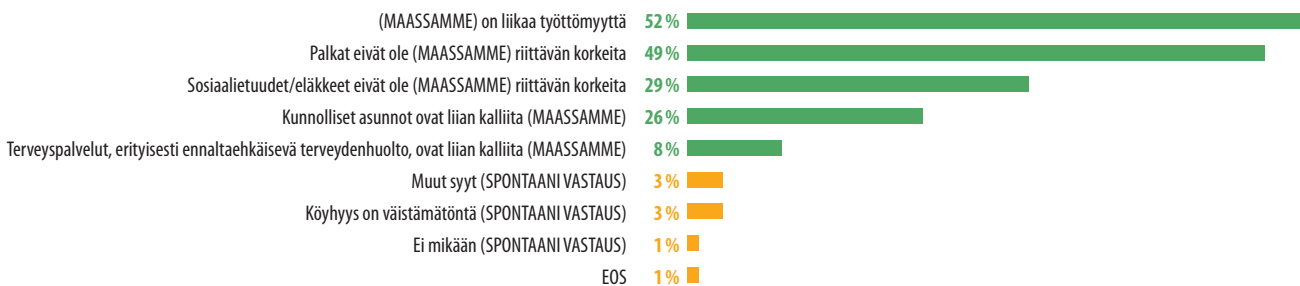

Yli kahdeksan kymmenestä eurooppalaisesta (84 %) on sitä mieltä, että köyhyys on lisääntynyt heidän kotimaassaan viimeisten kolmen vuoden aikana. Yli puolet asukkaista Unkarissa (64 %), Latviassa (62 %) ja Kreikassa (54 %) arvioi, että köyhyys on "lisääntynyt voimakkaasti".

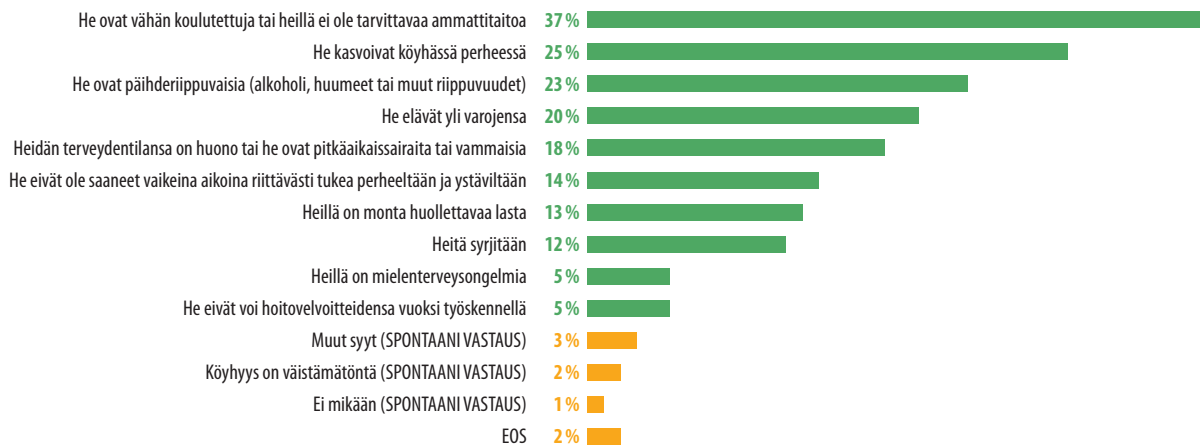
2. KÖYHYEDEN KOETUT SYYT

Köyhyyttä voidaan selittää sekä yhteiskunnallisilla että henkilökohtaisilla tekijöillä. Köyhyyden yhteiskunnalliseksi syiksi käsitetään yleisimmin korkea työttömyysaste ja liian alhaiset palkat yhdessä riittämättömien sosiaalietuuksien ja eläkkeiden sekä kunnollisten asuntojen liian korkeiden kustannusten kanssa. Köyhyyden henkilökohtaisiksi syiksi taas käsitetään yleisimmin koulutuksen tai ammattitaidon puute ja ”peritty” köyhyys.

Mitkä kaksi seuraavista yhteiskunnallisista tekijöistä selittävät mielestänne parhaiten köyhyyttä?

Mitkä kaksi seuraavista köyhien henkilökohtaisista syistä selittävät mielestänne parhaiten köyhyyttä? (ROTATOIDAAN – MAKS. 2 VASTAUSTA)

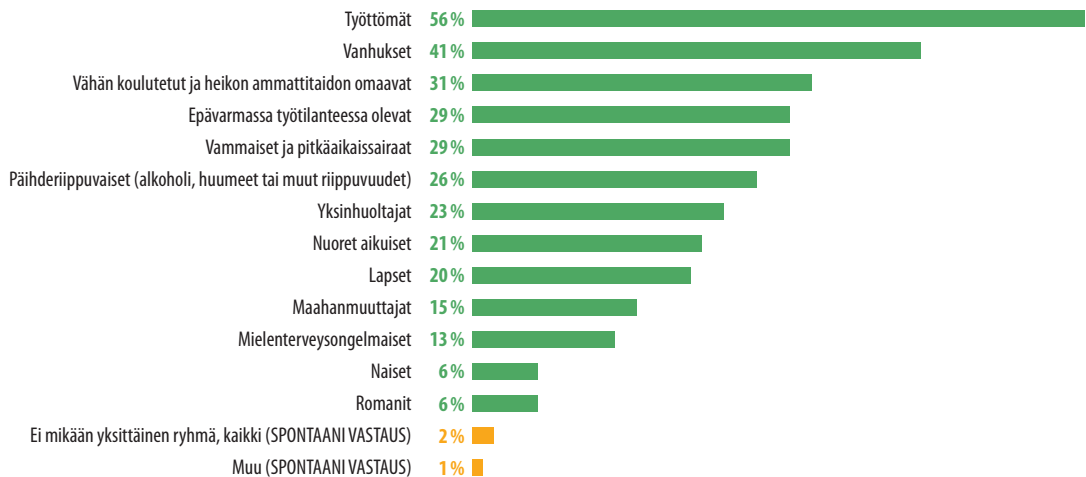
Koulutuksen tai ammattitaidon puutetta pitää köyhyyden syynä 53 % vastaajista Alankomaissa ja 51 % vastaajista Tanskassa ja Saksassa. Etelä-Euroopassa – erityisesti Kyproksella (44%) – köyhyyttä pidetään ensisijaisesti ”perittyinä” ongelmana. Eteläeurooppalaiset korostavat myös muita enemmän perheen ja yhteisön merkitystä (esim. 32% vastaajista Portugalissa uskoo ihmisten olevan köyhiä, koska he eivät saa riittävästi tukea perheeltään tai ystäviltään).

Monissa maissa köyhyyden katsotaan liittyvän korkeisiin asumiskustannuksiin: 67% eurooppalaisista ajattelee, että kunnolliset asunnot ovat liian kalliita. Näin ajatellaan erityisesti Tšekin tasavallassa ja Kyproksella (molemmissa 89%), Luxemburgissa ja Maltalla (molemmissa 86%) sekä Slovakiassa (84%).

3. KENELLÄ ARVIOIDAAN OLEVAN SUURIN RISKI KÄRSIÄ KÖYHYDESTÄ?

Yli puolet eurooppalaisista (56 %) arvioi, että työttömillä on suurin riski kärsiä köyhyydestä. 41 % uskoo, että haavoittuvimpaan ryhmään kuuluvat vanhukset, kun taas 31 % katsoo, että suurin riski on vähän koulutetuilla ja heikon ammattitaidon omaavilla. Muut sosiaaliset ryhmät, joita eurooppalaiset pitävät haavoittuvimpina köyhyydelle, ovat epävarmassa työtilanteessa olevat, vammaiset ja pitkäaikaissairaat.

Millä seuraavista ryhmistä (MAASSAMME) on mielestänne suurin riski kärsiä köyhyydestä?

Kysely osoittaa myös, että ikä vaikuttaa paljon yleiseen mielipiteeseen vanhusten haavoittuvuudesta: paljon harvempi nuori (15–24-vuotias) kuin iäkkäämpi (55-vuotias tai vanhempi) eurooppalainen katsoo vanhusten kuuluvan köyhyyden riskiryhmään (33 % nuorista ja 45 % iäkkäämmistä).

4. KETKÄ EUROOPPALAISISTA KOKEVAT OLEVANSA ITSE RISKIRYHMÄSSÄ?

Vaikka köyhyyden arvioidaan olevan laajalle levinnyt ja yhä kasvava ongelma, useimmat eurooppalaiset eivät koe olevansa itse vaarassa kärsiä köyhyydestä.

Useiden riskinarviointien (esim. toimeentulo- ja laskunmaksukyvyyn, ylivelkaantumisen riskin, työssä pysymisen todennäköisyyden ja asunnottomaksi joutumisen riskin) perusteella näyttää siltä, että useimmat eurooppalaiset suhtautuvat omaan tilanteeseensa luottavaisesti.

Kotitaloudessa voi olla eri tulonlähteitä, ja useampi kuin yksi kotitalouden jäsenistä voi ansaita. Tuleeko taloutenne nykyisillä kuukausituloillanne toimeen ...?

	Hyvin	Keskiverrosta	Huonosti	EOS
EU 27	30%	56%	12%	2%
DK	57%	37%	5%	1%
SE	53%	41%	4%	2%
NL	50%	40%	8%	2%
LU	47%	46%	5%	2%
DE	45%	45%	9%	1%
AT	43%	50%	6%	1%
FI	43%	53%	3%	1%
BE	38%	50%	11%	1%
UK	35%	54%	8%	3%
SI	33%	54%	13%	-
IE	30%	54%	10%	6%
ES	28%	60%	10%	2%
FR	25%	62%	12%	1%

	Hyvin	Keskiverrosta	Huonosti	EOS
IT	24%	61%	13%	2%
MT	24%	65%	9%	2%
SK	24%	63%	13%	-
CY	23%	54%	23%	-
PL	21%	59%	17%	3%
PT	21%	62%	15%	2%
EE	20%	65%	13%	2%
LT	20%	60%	18%	2%
CZ	17%	69%	13%	1%
LV	12%	56%	30%	2%
EL	11%	54%	35%	-
RO	9%	63%	24%	4%
BG	5%	52%	40%	3%
HU	5%	61%	34%	-

Työttömien kokema köyhyyden uhka on suurempi kuin EU:ssa keskimäärin:

- He kokevat lähes kaksi kertaa muita enemmän olevansa vaarassa ylivelkaantua (50% verrattuna EU:n keskiarvoon 27%).
- Heillä on yli kaksi kertaa muita enemmän jatkuvia vaikeuksia laskujen ja luottojen maksamisessa (46% verrattuna EU:n keskiarvoon 21%).
- Heistä on lähes kolme kertaa muita vaikeampaa saada taloutensa varat riittämään (31% verrattuna EU:n keskiarvoon 12%).
- He uskovat kaksi kertaa muita enemmän joutuvansa asunnottomaksi (16% verrattuna EU:n keskiarvoon 7%).

5. KÖYHYDEN VAIKUTUKSET

Eurooppalaiset, joilla on vaikeuksia tulla toimeen, ovat keskimääräistä vähemmän tyytyväisiä elämäänsä. He ovat myös tyytymättömpiä terveydentilaansa ja perhe-elämäänsä.

Tyytyväisyys ... (arvosana asteikolla 1–10, jossa 1 on erittäin epätyytyväinen ja 10 erittäin tyytyväinen)	EU 27 keskiarvo	Kotitalouden toimeentulo		
		Hyvä	Keskiverto	Huono
...elämään yleensä	6,9	7,8	6,7	4,9
...omaan terveydentilaan	7,2	7,6	7,2	6,3
...perhe-elämään	7,7	8,2	7,7	6,7

Nämä eivät ole köyhyyden ainoita koettuja vaikutuksia. Lähes yhdeksän kymmenestä eurooppalaisesta (87 %) katsoo köyhyyden haittaavan ihmisten mahdollisuuksia saada kunnollinen asunto, kahdeksan kymmenestä uskoo sen rajoittavan pääsyä korkeamman asteen koulutukseen tai aikuiskoulutukseen, ja 74 % arvioi sen vaikeuttavan työnsaantia. Enemmistö eurooppalaisista (60 %) katsoo köyhyyden vaikuttavan kunnollisen peruskoulutuksen saamiseen, ja 54 % uskoo sen rajoittavan ystävä- ja tuttavaverkoston ylläpitoa. Monien mielestä myös julkiset palvelut ovat liian kalliita käytettäväksi, mikä saattaa selittää sitä, että julkisten palveluiden katsotaan olevan köyhien ulottuvilla vain rajallisesti.

→ Väestön ikääntyessä pitkäaikaiset hoitopalvelut ovat huolenaihe: 45 % ajattelee, että ne ovat liian kalliita. Noin kolmasosa (35 %) on myös sitä mieltä, että lasten päivähoito on liian kallista, kun taas 34 % ajattelee näin yhteiskunnan tukemasta asumisesta.

Vaikka suurimmalla osalla eurooppalaisista ei oman kertomansa mukaan ole vaikeuksia rahoituspalvelujen saamisessa, riskiryhmiin kuuluvien kokemus on toinen.

- **Työttömät:** seitsemän kymmenestä työttömästä eurooppalaisesta on sitä mieltä, että asuntolainan saaminen on vaikeaa, kun keskimäärin 49 % EU:ssa ajattelee näin. Lisäksi 58 % työttömistä kokee vaikeuksia lainan saamisessa (EU:n keskiarvo 34 %) ja 47 % luottokortin saamisessa (EU:n keskiarvo 27 %).
- **Eurooppalaiset, joilla on vaikeuksia tulla toimeen:** lähes kolme neljäsosaa näistä kansalaisista (72 %) kokee vaikeuksia asuntolainan saamisessa, 64 % lainan saamisessa, ja 55 % luottokortin saamisessa.

Taloudellinen syrjäytyminen: suuri huolenaihe

Kerran köyhdyttyään ihmisten voi olla vaikea nousta köyhyydestä. Kansallisista vertailuista käy ilmi vieläkin suurempia eroja suhteessa rahoituspalvelujen saamiseen.

Asuntolainan saaminen: suomessa vain 20 % vastaajista sanoo kokeneensa vaikeuksia, vertailuna 90 % vastaajista Espanjassa.

Kulutusuoton saaminen: suomessa vain 12 % sanoo luoton saamisen olevan vaikeaa, kun taas Espanjassa valtaosa (78 %) kokee sen vaikeaksi. Ainakin puolet vastaajista myös Bulgariassa (53 %) ja Kyproksella (50 %) arvioi luoton saamisen olevan vaikeaa.

Luottokortin saaminen: luottokortin saamisessa on vaikeuksia vähiten Alankomaissa ja Ruotsissa (12 %) ja eniten Espanjassa (55 %).

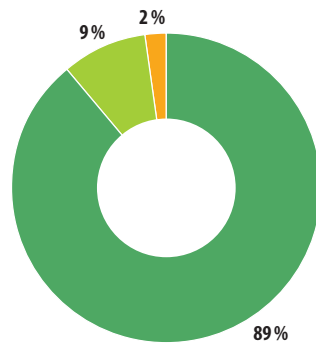
6. KÖYHYDEN TORJUMINEN

Keskimäärin 89% eurooppalaisista on sitä mieltä, että kunkin maan hallitukselta vaaditaan nopeita toimia köyhyysongelman ratkaisemiseksi (ks. kaavio 1).

Tätä mieltä eivät ole ainoastaan ne, joilla on vaikeuksia tulla toimeen; 85% kotitaloutensa tulojen perusteella hyvin toimeentuleviksi luokitelluista vastaajista on samaa mieltä siitä, että köyhyys on ongelma, jonka ratkaiseminen vaatii hallitukselta kiireellisiä toimia.

**Missä määrin olette samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa?
Köyhyys on (MAASSAMME) ongelma, jonka ratkaisemiseksi hallitukselta vaaditaan nopeita toimia.**

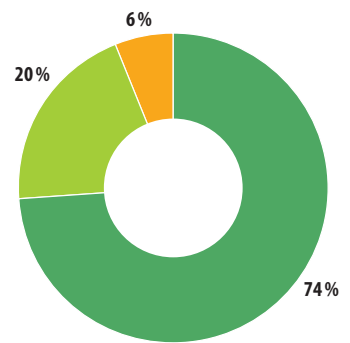
■ Samaa mieltä
■ Eri mieltä
■ EOS

kaavio 1

Miten tärkeänä pidätte Euroopan unionin roolia köyhyden torjumisessa?

■ Tärkeänä
■ Ei tärkeänä
■ EOS

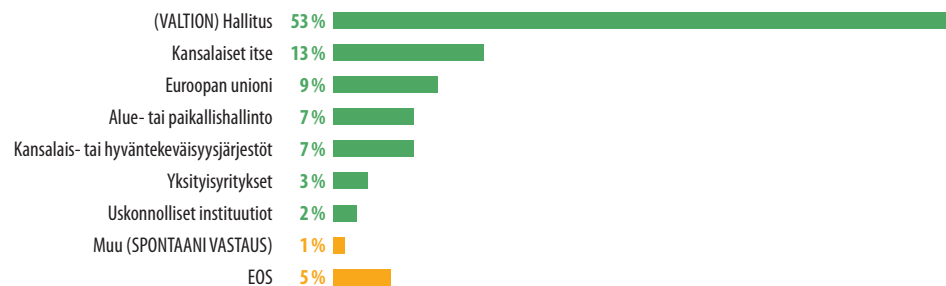

kaavio 2

Vaikka eurooppalaisten mielestä Euroopan unioni ei ole ensisijaisesti vastuussa köyhyden torjumisesta, moni näkee sen roolin kuitenkin tärkeänä (28% näkee sen "hyvin tärkeänä" ja 46% "jokseenkin tärkeänä").

Näkemyks, jonka mukaan EU:lla on tärkeä rooli köyhyden torjumisessa, on yleinen koko Euroopassa, mutta eniten tätä mieltä ollaan Maltalla (93%) ja Slovakiassa (91%).

Kuka seuraavassa luetelluista on mielestänne ensisijaisesti vastuussa köyhyden vähentämisestä tai ehkäisemisestä (MAASSAMME)?

Euroopassa 53% ihmisistä on sitä mieltä, että kansalliset hallitukset ovat ensisijaisesti vastuussa köyhyden torjumisesta. Kansallisella tasolla näin ajattelevien ihmisten osuus on pienin Ranskassa (24%) ja suurin Bulgariassa (85%). Muut maat, joissa yli kaksi kolmasosaa kansalaisista näkee hallituksen roolin keskeisenä, ovat Unkari (80%) ja Latvia (77%). Muita keskeisiä toimijoita pidetään vastuullisina käytännön toimista:

- Yli neljäsosa alankomaalaisista vastaajista katsoo köyhyden torjumisen olevan ensisijaisesti **kansalaisten itsensä** vastuulla (27% verrattuna EU:n keskiarvoon 13%). Muista jäsenvaltioista vain Suomessa yli viidesosa (22%) kansalaisista on tätä mieltä.
- Yli neljäsosa ranskalaisista vastaajista uskoo köyhyden torjumisen olevan ensisijaisesti **kansalais- ja hyväntekeväisyysjärjestöjen** vastuulla (26% verrattuna EU:n keskiarvoon 7%).
- Kreikassa 23% katsoo köyhyden torjumisen olevan ensisijaisesti **Euroopan unionin** vastuulla (verrattuna EU:n keskiarvoon 9%). Luxemburgissa 20% vastaajista on tätä mieltä.

PÄÄTELMÄT

EU:n kansalaiset ovat hyvin tietoisia köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen laajuudesta nykypäivän yhteiskunnassa: lähes kolme neljästä arvioi köyhyyden olevan heidän kotimaassaan laajalle levinnyt ongelma, vaikka mielipiteet vaihtelevatkin paljon jäsenvaltioiden välillä. Köyhyys ymmärretään tavallisimmin niin vähillä varoilla elämiseksi, etteivät ihmiset voi osallistua täysipainoisesti yhteiskunnan toimintaan, ettei heillä ole varaa elämisen perustarpeisiin, tai että he ovat riippuvaisia hyväntekeväisyydestä tai sosiaalietuuksista.

Yli 80 % eurooppalaisista katsoo köyhyyden lisääntyneen maassaan viimeisten kolmen vuoden aikana. Tämä seikka on nähtävä yhteydessä nykyiseen talouskriisiin, jonka kaikkia vaikutuksia ei vielä olla koettu.

Työttömyys ja elinkustannuksiin nähden liian alhaiset palkat katsotaan yleisimmin köyhyyden yhteiskunnallisiksi syiksi. Köyhyyden syyksi koetaan myös korkeat asumiskustannukset: kahdella kolmasosalla eurooppalaisista on vaikeuksia saada kunnollinen asunto kohtuulliseen hintaan. Köyhyyteen johtavina henkilökohtaisina syinä pidetään yleisimmin vähäistä koulutusta ja ammattitaidon puutetta, "perittyä" köyhyyttä ja päihderiippuvuutta.

Kysely vahvistaa sen, että työttömien arvioidaan kuuluvan köyhyyden riskiryhmään: yli puolet eurooppalaisista uskoo, että työttömillä on suurin riski kärsiä köyhyydestä. Lähes puolet kyselyyn vastanneista katsoo, että työttömien tulisi olla etusijalla sosiaaliavustuksia jaettaessa. Myös vanhusten katsotaan laajalti kuuluvan haavoittuvimpaan ryhmään.

Työttömät kokevat myös itse kuuluvansa muita eurooppalaisia useammin köyhyyden riskiryhmään. Kerran köyhdyttyään ihmisten voi olla vaikeaa päästä irti köyhyydestä. Tulosten mukaan esimerkiksi 75 % ihmisistä, joilla on vaikeuksia tulla toimeen, kokee vaikeuksia asuntolainan saamisessa, lähes kolmasosa lainojen saamisessa ja yli puolet luottokortin saamisessa.

Ihmisten mielestä köyhyys on ongelma, jonka ratkaisemiseksi tarvitaan kiireellisiä toimia: yhdeksän kymmenestä on sen kannalla, että näiden toimien tulisi toteutua hallituksen aloitteesta. Yli puolet vastaajista näkee hallituksen olevan ensisijaisesti vastuussa köyhyyden vähentämisestä tai sen ehkäisemisestä.

Lähes kolme neljäsosaa Euroopan kansalaisista katsoo, että Euroopan unionilla on tärkeä rooli köyhyyden torjumisessa.